

B. Η ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ (ΣΑΕΓ σ. 62-63)

Η **δοτική προσωπική** είναι δοτική ονόματος ή αντωνυμίας, συνήθως προσωπικής, και φανερώνει **το πρόσωπο για το οποίο υπάρχει ή γίνεται κάτι**. Σε αντίθεση με το αντικείμενο σε δοτική που αναφέρεται μόνο στο ρήμα, η δοτική προσωπική **μπορεί να αναφέρεται στο περιεχόμενο ολόκληρης της πρότασης**. Αντιστοιχεί στη γενική προσωπική της Ν.Ε. και συνοδεύει **απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις ή προσωπικά ρήματα** οποιασδήποτε σημασίας και διάθεσης.

B1. ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΜΕ ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ

Κοντά σε απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις τίθεται συνήθως ένας προσδιορισμός σε δοτική πτώση που δηλώνει το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται το ρήμα και ονομάζεται **δοτική προσωπική**.

Ἐξεστί σοι, σῶσαι τὸν πατέρα. (είναι δυνατόν σε σένα)

Ἀδελὸν παντὶ ἀνθρώπῳ ὅπῃ τὸ μέλλον ἔξει.

Ἔδοξέ μοι τὴν ἐπιστολὴν πέμπειν.

Παρατηρήσεις

α) Με ορισμένα απρόσωπα παθητικά ρήματα η δοτική είναι αντικείμενο:
Ἠγγέλθη Περικλεῖ ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκε. (αποστάτησαν)

β) Κάποια απρόσωπα ρήματα, όπως τα *μέλει, μεταμέλει, μέτεστι, ὁμολογεῖται, παρεσκεύασται*, συντάσσονται με δοτική προσωπική του ενεργούντος προσώπου:

Ἐπειδὴ τοῖς Κορινθίοις παρεσκεύαστο, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Κέρκυραν. (αφού είχαν πια ετοιμαστεί οι Κορίνθιοι)

B2. Η ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

α) Δοτική προσωπική **κτητική**: φανερώνει τον κτήτορα και συντάσσεται με τα ρήματα *εἶμι, γίγνομαι, ὑπάρχω*, όταν αυτά έχουν τη σημασία του «έχω»:

Παῖδες δέ μοι οὐπω εἰσίν. (Παιδιά δεν έχω ακόμα.)

Τῷ δικαίῳ παρὰ τῶν θεῶν δῶρα γίνεταί. (Ο δίκαιος έχει δώρα από τους θεούς.)

Δουλεία ὑπάρχει αὐτοῖς. (Αυτοί έχουν δουλεία / είναι υποδουλωμένοι.)

β) Δοτική προσωπική **χαριστική**: φανερώνει το πρόσωπο που **ωφελεῖται**, το πρόσωπο για χάρη του οποίου γίνεται αυτό που δηλώνει η πρόταση:

Κάλε μοι τοὺς οἰκέτας. (Κάλεσέ μου / κάλεσε για χάρη μου τους υπηρέτες.)

Ἦλθον Θεσσαλῶν ἱππεῖς τοῖς Ἀθηναίοις.

γ) Δοτική προσωπική **αντιχαριστική**: φανερώνει το πρόσωπο που **βλάπτεται** από κάτι:

Ἦδε ἡ ἡμέρα τοῖς Ἑλλήσι μεγάλων κακῶν ἄρξει. (Η σημερινή ημέρα θα είναι για τους Έλληνες η αρχή μεγάλων δεινών.)

Πάντες πάντα κακὰ νοοῦσι τῷ τυράννῳ. (σκέφτονται για τον τύραννο)

δ) Δοτική προσωπική **ηθική**: φανερώνει το πρόσωπο που **χαίρεται ή λυπάται** για κάτι. Ως τέτοια χρησιμοποιείται κανονικά η δοτική της προσωπικής αντωνυμίας:

Ἡ στρατιὰ σῖτον οὐκ εἶχεν αὐτῷ. [προς λύπη του]

Ὡ τέκνον, ἢ βέβηκεν ἡμῖν ὁ ξένος; (αλήθεια μας ήρθε...;)

Η δοτική ηθική συνοδεύεται συχνά από τις δοτικές *ἀσμένῳ, βουλομένῳ, ἡδομένῳ, ἀχθομένῳ, προσδεχομένῳ*:

Εἴ σοι βουλομένω ἐστὶν ἀποκρίνεσθαι, σὲ ἐρήσομαι. (αν θέλεις να απαντήσεις)

Προσδεχομένω μοι τὰ τῆς ὀργῆς ὑμῶν ἔς με γεγένηται. (Περίμενα το ξέσπασμα της οργής σας εναντίον μου.)

ε) Δοτική προσωπική **της συμπάθειας**: φανερώνει το πρόσωπο που **συμπάσχει**, το πρόσωπο που συμμετέχει συναισθηματικά σε ό,τι εκφράζει το ρήμα της πρότασης:

Διέφθαρτο τῷ Κροίσῳ ἡ ἐλπίς. (Ο Κροίσος είχε χάσει κάθε ελπίδα.)

στ) Δοτική προσωπική **του κρίνοντος προσώπου**: φανερώνει το πρόσωπο κατά την κρίση του οποίου ισχύει αυτό που λέγεται στην πρόταση:

Οὐ γὰρ ὁ θάνατος τοῖς εὖ φρονοῦσιν οἰκτρός.

Εὐδαίμων μοι ἐφαίνετο ὁ ἀνὴρ.

ζ) Δοτική προσωπική **της αναφοράς**: φανερώνει το πρόσωπο σχετικά με το οποίο ισχύει αυτό που δηλώνει η πρόταση. Συνοδεύεται συχνά από το **ὥς ἢ μετοχή δοτικής πτώσης**, η οποία δηλώνει τόπο ή χρόνο:

Τῷ γὰρ καλῶς πράσσοντι πᾶσα γῆ πατρίς.

Μακρὰν ὥς γέροντι προὔσταλῆς ὁδόν. (Έκανες δρόμο μακρύ για γέροντα.)

Ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις. (αφότου οι Αθηναῖοι έπλεαν εχθρικά)

η) Δοτική προσωπική **του ενεργούντος προσώπου (ποιητικό αίτιο)**: φανερώνει το πρόσωπο που ενεργεί.

Συντάσσεται με **παθητικά** ρήματα, κυρίως συντελικού χρόνου (παρακειμένου, υπερσυντελικού, συντελεσμένου μέλλοντα), και με ρηματικά επίθετα σε -τέος ή -τος (βλ. §§ 141β, 143):

Ἀλέξανδρος, ὥς Ἀριστοβούλῳ λέλεκται, ὑπὸ καμάτου ἐνόσησεν.

Ὡφελήτέα σοι ἡ πόλις ἐστί. (Πρέπει να ωφελεῖς την πόλη.)